

prima instanță, Judecătoria Edineț, sediul Central
judecător: A. Rusu
instanța de apel, Curtea de Apel Bălți
judecători: S: Procopciuc, A. Garbuz, E. Grumeza

dosarul nr. 2ra-2403/2017
2ra-161/2018

DECIZIE

31 ianuarie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,
judecători

Iulia Sîrcu
Dumitru Visternicean
Nicolae Craiu
Dumitru Mardari
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Întreprinderea Mixtă Compania de Asigurări „Grawe Carat Asigurări” Societate pe Acțiuni,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Întreprinderea Mixtă Compania de Asigurări „Grawe Carat Asigurări” Societate pe Acțiuni împotriva Întreprinderii Mixte Compania Internațională de Asigurări „Transelit” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Ala Plehov cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare, dobânzii de întârziere, penalității de întârziere și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 22 august 2017 prin care a fost respins apelul declarat de Întreprinderea Mixtă Compania de Asigurări „Grawe Carat Asigurări” Societate pe Acțiuni și menținută hotărârea Judecătoria Edineț, sediul Centra din 24 februarie 2017,

c o n s t a t ă :

La 09 octombrie 2015 ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva ÎM CIA „Transelit” SA, intervenient accesoriu Ala Plehov cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a invocat că, la 20 aprilie 2014 în mun. Chișinău str. Valea Crucii 11 s-a produs accidentul rutier cu participarea automobilului de model Jaguar XF cu n/î XXXXX condus de Gîrleanu Valeriu și automobilul de model Mazda 3 cu n/î XXXXX condus de către Ala Plehov.

Menționează că conform procesului verbal cu privire la contravenție al MAI nr. 02481149 din 20 aprilie 2014 vinovat de producerea accidentului rutier a fost recunoscut Ala Plehov.

La data producerii accidentului rutier, persoana vinovată Ala Plehov deținea polița de asigurare obligatorie de răspundere civilă încheiat cu ÎM CIA „Transelit” SA asupra autoturismului de model Mazda 3 valabil pentru o perioadă de la 21 iunie 2013 până la 20 iunie 2014.

Mai afirmă că în temeiul contractului de asigurare a vehiculelor terestre seria AC nr.130447/CH din 25 septembrie 2013 încheiat între ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA și Valeriu Gîrleanu asupra autoturismului de model Jaguar XF cu nr.XXXXX a fost achitată despăgubirea de asigurare în mărime de 348 495 lei.

Susține că la 31 iulie 2014 s-a adresat către pârât cu solicitarea de a recupera integral despăgubirea de asigurare achitată. În rezultat la 27 noiembrie 2014 ÎM CIA „Transelit” SA a achitat suma de 100 000 lei, iar la 16 aprilie 2015 a transferat suplimentar suma de 95 632,47 lei.

Consideră că s-a creat o diferență de 152 862,53 lei între suma despăgubirii de asigurare pretinsă de reclamantă și despăgubirea de asigurare achitată de ÎM CIA „Transelit” SA, care urmează a fi restituită de pârâtă.

La 03 martie 2016 ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a depus o cerere de majorare a pretențiilor, solicitând încasarea despăgubirii de asigurare în sumă de 152 862,53 lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 42 064,42 lei și a penalităților de întârziere în sumă de 27 362,38 lei.

Ulterior, ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a înaintat o cerere de concretizare a pretențiilor prin care a solicitat încasarea despăgubirii de asigurare în mărime de 152 862,53 lei, a dobânzii de întârziere în sumă de 42 064,42 lei, a dobânzii de întârziere în mărime de 27 362,38 lei și a cheltuielilor de judecată în mărime de 7715,95 lei.

Prin hotărârea Judecătorei Edineț, sediul Central din 24 februarie 2017 a fost respinsă acțiunea ca neîntemeiată.

La 02 martie 2017 ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a depus apel împotriva hotărârii Judecătorei Edineț, sediul Central din 24 februarie 2017, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 22 august 2017 a fost respins apelul declarat de ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA și menținută hotărârea Judecătorei Edineț, sediul Central din 24 februarie 2017.

La 22 noiembrie 2017 ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a depus recurs împotriva deciziei Curții de Apel Bălți din 22 august 2017, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a menționat că suportul normativ al instanței de apel la adoptarea soluției este bazat pe deduceri subiective, optându-se pentru o motivare evazivă și superficială a soluției, fiind practic identică cu cea a primei instanțe.

Susține că în pofida stabilirii de către ambele instanțe, că autovehiculul deteriorat, Jaguar XF cu n/î XXXXX avea o perioadă de exploatare de 2 ani la data producerii accidentului, fiind reparat la unitatea de specialitate „DAAC Hermes” SA de la care au fost achiziționate și piesele de schimb, nu a fost reținut argumentul recurentei că despăgubirii de asigurare calculate urmează a-i fi aplicată gradul de uzură zero, încălcând astfel art.3 alin.(1) lit.a) din Hotărârea Comisiei Naționale a Pieții Financiare nr.13/1 din 03 aprilie 2008 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la modiul de determinare a uzurii în cazul pagubelor produse de autovehicule, precum și Legea nr.94 din 26 aprilie 2012, art.IV care stipulează expres că aplicarea gradului de uzură se stabilește în baza actelor normative ale Comisiei Naționale a Pieții Financiare.

Consideră că instanțele inferioare au ignorat prevederile art.22 alin.(12) al Legii nr.414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, și nu au luat în considerație că unitatea de specialitate, în baza documentelor căreia a fost stabilită despăgubirea de asigurare, a fost selectată prin acordul asiguratorului ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA și a persoanei păgubite Valeriu Gîrleanu, iar din analiza pozelor anexate la cererea de apel care au fost supuse examinării și cercetării se observă faptul că autovehiculul deteriorat a fost examinat la unitatea de specialitate „DAAC Hermes” SA, fiind prezent și reprezentantul ÎM CIA „Transelit” SA.

Mai mult, nu poate fi reținut argumentul instanței de apel precum că ÎM CIA „Transelit” SA nu și-a dat acordul ca automobilul deteriorat să fie reparat la „DAAC Hermes” SA, or, textul Legii menționate în special art.23 nu prevede modalitatea prin care părțile își exprimă acordul față de unitatea de specialitate destinată să stabilească costul de reparație și nu este reglementat nici modul prin care părțile comunică despre unitatea de specialitate aleasă. ÎM CIA „Transelit” SA pe întreg procesul de instruire a dosarului de daune nu a exprimat nici un dezacord privind unitatea de specialitate, dar abia ce a fost înaintată cererea de chemare în judecată, în cadrul examinării cauzei, reprezentantul intimatului a invocat această obiecție.

Totodată, reprezentantul ÎM CIA „Transelit” SA nu a probat nici în instanța de fond și nici în instanța de apel asupra exprimării dezacordului privind unitatea de specialitate aleasă.

Declară că instanțele inferioare neîntemeiat au respins capătul de cerere referitor la încasarea penalității și dobânzii de întârziere, deoarece pct.70 și pct.71 din Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.11 din 16 decembrie 2013 stabilesc contrariu.

Conform art. 434 Cod de procedură civilă, recursul împotriva deciziei se depune în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Conform materialelor cauzei decizia instanței de apel din 22 august 2017 a fost expediată participanților la proces la data de 29 septembrie 2017 (f.d.59), fiind recepționată de către recurentă la 23 octombrie 2017 (f.d.62).

Astfel, instanța de recurs constată că recursul depus la 22 noiembrie 2017 este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 18 decembrie 2017, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa participanților la proces copia cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 05 ianuarie 2018 ÎM CIA „Transelit” SA a depus referință, prin care și-a expus dezacordul împotriva recursului înaintat de ÎM CA „Grawe Carat Asigurări”, solicitând declararea acestuia ca inadmisibil.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 24 ianuarie 2018, recursul declarat de ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a fost considerat admisibil.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul întemeiat și care urmează a fi admis cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu prevederile art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conformitate cu art. 239 Cod de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședința de judecată.

Articolul 241, alin. (5), (6) Cod de procedură civilă, stabilește că, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

Conform art. 130 alin. (1)-(3) Codul de procedură civilă, instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege. Nici un fel de probe nu au pentru instanța judecătorească o forță probantă prestabilită fără aprecierea lor. Fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii.

Iar, conform art. 373 alin. (1), (2) Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Actele cauzei denotă că, înaintând acțiunea în judecată împotriva ÎM CIA „Transelit” SA, intervenient accesoriu Ala Plehov, ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA a solicitat încasarea despăgubirii de asigurare în sumă de 152 862,53 lei, penalității de întârziere în cuantum de 27 362,38 lei și cheltuieli de judecată în mărime de 7 715,95 lei.

Fiind investită cu judecarea acțiunii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii și respingerii acesteia ca neîntemeiată.

Curtea de Apel Bălți judecând apelul depus ÎN CA „Grawe Carat Asigurări” SA l-a găsit neîntemeiat și prin decizia din 22 august 2017 a dispus respingerea acestuia cu menținerea hotărârii Judecătoriai Edineț, sediul Central din 24 februarie 2017.

În susținerea soluției date, instanța de apel a reținut că prima instanță corect a stabilit că suma despăgubirii solicitată de către ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA urmează a fi achitată în baza raportului de evaluare a pagubei nr.1612/11A din 20 noiembrie 2014 efectuat de SRL „Exauto Plus” și nu în baza calculului efectuat de „DAAC Hermes” SA.

A precizat instanța de apel că prima instanță întemeiat și legal a concluzionat că ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA nu a prezentat probe ce ar confirma faptul că a solicitat de la ÎM CIA „Transelit” SA acordul ca automobilul deteriorat să fie reparat la „DAAC Hermes” SA și că intimata ar fi acceptat, cu atât mai mult că nici din dosarul de daune nu rezultă, că părțile au convenit asupra reparației automobilului deteriorat anume la această companie.

Însă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că decizia instanței de apel a fost adoptată arbitrar, fără o apreciere a argumentelor și probelor invocate de apelanți, iar faptul dat indică incontestabil la încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural, precum și la examinarea superficială și evazivă atât a apelului, cât și a pricinii deduse judecării, fără a fi verificată, în condițiile legii, legalitatea hotărârii contestate.

La acest capitol, Colegiul consideră necesar a menționa că, instanța de apel încovând că despăgubirea de asigurare urmează a fi stabilită pe baza documentelor eliberate de unitatea specială acceptată de părți, iar ÎM CIA „Transelit” SA nu și-a dat acordul ca anume „DAAC Hermes” SA să efectueze reparația automobilului și să calculeze suma despăgubirii, nu a reținut că art.22 alin.(12) a Legii nr.414 din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, stabilește că, în cazul când persoana păgubită se adresează asigurătorului cu care are încheiat contract de asigurare de bunuri pentru recuperarea prejudiciului, constatarea avariilor, soluțiile tehnologice adoptate, evaluarea și stabilirea despăgubirilor vor fi opozabile asigurătorului de răspundere civilă auto al persoanei vinovate, în limita prevederilor prezentei legi.

Totodată, art.23 al Legii nr.414 din 22 decembrie 2006 nu prevede expres modalitatea prin care părțile își exprimă acordul față de unitatea de specialitate aleasă, cu atât mai mult că, reprezentantul ÎM CIA „Transelit” SA a fost prezent la examinarea de către „DAAC Hermes” a autovehiculului deteriorat și cunoștea că anume această companie urma să efectueze calculul despăgubirii de asigurare.

La caz, este relevant și faptul că instanța de apel a stabilit că autovehiculul deteriorat, Jaguar XF cu n/î XXXXX avea o perioadă de exploatare de peste 2 ani la data producerii accidentului, admitând aplicarea coeficientului de uzură de 15 % conform hotărârii Comisiei Naționale a Pieții Financiare nr.13/1 din 03 aprilie 2008.

Însă, instanța de recurs reține că art.IV din Legea 94 din 26 aprilie 2012 pentru modificarea, completarea și abrogarea unor acte legislative, prevede că, prin derogare de la art. 23 alin. (6) și (7) din Legea nr. 414-XVI din 22 decembrie 2006 cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule, pe o perioadă de 3 ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi, prețurile pieselor de schimb care se înlocuiesc la autovehiculele deteriorate se stabilesc cu aplicarea

gradului de uzură determinat anual în conformitate cu actele normative ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare în care se va ține cont de perioada de exploatare a autovehiculului, de categoria de piese înlocuitoare și de modalitatea de despăgubire.

Iar conform pct.4 al Hotărârii privind modificarea și completarea Regulamentului cu privire la modul de determinare a uzurii în cazul pagubelor produse la autovehicule, aprobat prin Hotărârea Comisiei Naționale a Pieței Financiare nr.13/1 din 3 aprilie 2008, pentru evitarea diferențelor financiare dintre cuantumul despăgubirii de asigurare care urmează a fi stabilit de asigurător și cuantumul pagubei real suportate de persoana păgubită, în procesul evaluării pagubei, atunci când este necesară înlocuirea pieselor de schimb și părților componente, urmează a se conduce de regulile stabilite la art.1416 alin.(2) din Codului civil al Republicii Moldova, ținând cont că paguba real suportată pentru autovehiculele cu o vechime de exploatare de până la 3 ani se determină conform prețurilor practicate de unitățile de specialitate acceptate de părți la piesele de schimb și părțile componente originale noi (fabricate de producătorul de autovehicule sau sub controlul acestuia), fără deducerea uzurii (aplicarea gradului de uzură zero), cu condiția că piesele de schimb și părțile componente sînt procurate de la unitatea de specialitate acceptată de părți sau autovehiculul este reparat de către unitatea de specialitate acceptată de părți și plata pentru piese de schimb și/sau servicii se efectuează de către asigurător sau, în condițiile legii, de către Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule direct la unitatea de specialitate, dacă părțile nu au convenit altfel referitor la modalitatea de plată.

Or, reieșind din normele citate, instanța de apel urma să verifice care este gradul de uzură în cazul în care autovehiculul avea o vechime de exploatare de până la 3 ani.

Prin urmare, instanța de apel nu s-a expus clar asupra solicitărilor ce țin de calculul privind suma despăgubirii de asigurare, a penalității de întârziere și a dobânzii de întârziere.

În aceste circumstanțe, este cert faptul că în cadrul soluționării pricinii probele din dosar se cercetează doar în ansamblul și în interconexiunea acestora, or, instanța de judecată este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

Mai mult, în conformitate art. 390 alin. (1) lit. e), f) Cod de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă și concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

Or, în sensul art. 6 CEDO, instanțele de judecată trebuie să indice, cu suficientă claritate, motivele pe care se întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, noțiunile ce implică o apreciere a faptelor supuse examinării.

Prin urmare, instanța de apel nu și-a executat în deplină măsură obligația legală de a motiva hotărârea luată și de a argumenta menținerea hotărârii primei instanțe.

Dreptul de a fi auzit, prin urmare, a fost încălcat, or dreptul în cauză include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse, ceea ce nu a fost îndeplinit de instanța de apel.

În consecință, Colegiul, verificând conținutul deciziei contestate, în raport cu materialele dosarului, argumentele invocate în recurs, conchide că instanța de apel, s-

a referit în mod declarativ la normele dreptului material pe care le-a considerat aplicabile speței, fără să se expună asupra circumstanțelor concrete ale cauzei și probelor administrate în cadrul judecării pricinii pe care se întemeiază concluziile privitoare la aceste circumstanțe, și fără a indica motivele pentru care argumentele invocate în cererea de apel nu au fost reținute. Mai mult, nici nu au fost supuse aprecierii.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea pricinii în instanțele ierarhic inferioare nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de ÎM CA „Grawe Carat Asigurări” SA și a casa integral decizia instanței de apel, cu remiterea pricinii civile la rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate și rejudecând pricina, să emită o hotărâre întemeiată și legală.

În conformitate cu art. 445, alin. (1), lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Întreprinderea Mixtă Compania de Asigurări „Grawe Carat Asigurări” Societate pe Acțiuni.

Se casează decizia Curții de Apel Bălți din 22 august 2017, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Întreprinderea Mixtă Compania de Asigurări „Grawe Carat Asigurări” Societate pe Acțiuni împotriva Întreprinderii Mixte Compania Internațională de Asigurări „Transelit” Societate pe Acțiuni, intervenient accesoriu Ala Plehov cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare, dobânzii de întârziere, penalității de întârziere și a cheltuielilor de judecată, cu remiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,

Iulia Sîrcu

judecători

Dumitru Visternicean

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari

Galina Stratulat